

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michałak

ZSR/500/12/2012/LP

Warszawa, 19 lipca 2012 roku

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości

ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.) znowelizowała art. 578 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez dodanie § 2 w brzmieniu – „sąd w terminie 7 dni od uprawomocnienia się postanowienia o pozbawieniu władzy rodzicielskiej przesyła to postanowienie do właściwego ośrodka adopcyjnego, prowadzącego wojewódzki bank danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie”.

Powyższy przepis zobowiązuje sądy do niezwłocznego informowania ośrodków adopcyjnych o sytuacji prawnej dzieci, wobec których możliwe jest wszczęcie procedury adopcyjnej. Podejmowanie stosownych czynności mających na celu ustalenie czy dziecko kwalifikuje się do procesu adopcyjnego, jest niezwykle istotne z uwagi na możliwość zapewnienia dziecku rozwoju i wzrostu w stabilnym środowisku rodzinnym bez zbędnej zwłoki. Długotrwałe przebywanie małoletniego w środowisku zastępczym niezależnie od tego czy jest to piecza rodzinna czy instytucjonalna, w przypadku, gdy istnieje możliwość umieszczenia dziecka w zrekonstruowanym środowisku wychowawczym nie jest zgodne z jego interesem. Niewątpliwie najbardziej pożądane jest poczucie bezpieczeństwa, stabilności, przynależności do rodziny, których to uczuć dzieci często nie doświadczają w zastępczym środowisku wychowawczym, zwłaszcza w instytucjonalnych placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Terminowe informowanie ośrodków adopcyjnych o prawomocnych orzeczeniach pozbawiających władzy rodzicielskiej biologicznych rodziców pozwala uniknąć szeregu

traumatycznych przeżyć, których dziecko nierzadko doświadcza. Ośrodki adopcyjne dysponujące informacją o kolejnych dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną mają możliwość optymalnego doboru kandydatów na przysposabiających. Niezwłocznie po zakwalifikowaniu dziecka do adopcji wszczynany zostaje proces poszukiwania kandydatów na rodziców adopcyjnych, co w efekcie pozwala na maksymalne skrócenie czasu oczekiwania przez dziecko na nową rodzinę.

Kontrola NIK, która obejmowała lata 2008-2010 i I półrocze 2011 r. została przeprowadzona z uwzględnieniem mojej propozycji dotyczącej zbadania problemu przebywania w placówkach dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Informacja o wynikach kontroli w sprawie *funkcjonowania placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz ich współdziałania z innymi instytucjami na rzecz powrotu dzieci do wychowania w rodzinie* wskazała, że „sądy nie przekazują ośrodkom żadnych postanowień dotyczących opieki prawnej, ewentualnej jej zmiany, postanowień dotyczących pozbawienia władzy rodzicielskiej, a także – już po zakończeniu postępowania adopcyjnego – postanowienia o przysposobieniu” .

W związku z tym, że od 1 stycznia 2012 r. nałożono na sądy obowiązek informowania w ustawowym terminie 7 dni ośrodków adopcyjnych o prawomocnych orzeczeniach o pozbawieniu władzy rodzicielskiej, na podstawie art. 10 ust. 1 pkt. 2 oraz 10 a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) zwracam się z prośbą do Pana Ministra o podjęcie stosownych działań sprawdzających w tej sprawie.

z wyrazami szacunku
Michał Jankowski

Warszawa, dnia 24.08.2012 r.

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie 11
00-950 WARSZAWA Skr. Pocz. 33
Centrala tel. 52 12 888

DWOiP-III-072-13/12/4
dot. ZSR/500/12/2012/LP

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Przewodny Panie Rzeczniku

W związku z pismem z dnia 19 lipca 2012 roku w sprawie stosowania przez sądy przepisu art. 578 § 2 kpc, uprzejmie informuję, że Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji zwrócił się do prezesów sądów okręgowych o zbadanie prawidłowości stosowania przez sądy w.w. przepisu i przesłanie stosownych informacji do Ministerstwa Sprawiedliwości.

Odpowiedź na pismo z dnia 19 lipca 2012 roku zostanie udzielona Panu niezwłocznie po przeanalizowaniu danych otrzymanych od prezesów sądów okręgowych.

M. Przybylski

DYREKTOR DEPARTAMENTU
Wykonania Orzeczeń i Probacji

Mirostaw Przybylski
sędzia

Warszawa, dnia 08.10. 2012 r.

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie 11
00-950 WARSZAWA Skr. Pocz. 33
Centrala tel. 52 12 888

DWOiP-III-072-13/12/87
dot. ZSR/500/12/2012/LP

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

W nawiązaniu do pisma z dnia 29 sierpnia 2012 roku, w którym Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji zobowiązał się zwrócić do prezesów sądów okręgowych o zbadanie prawidłowości stosowania przez sądy obowiązku przesyłania z urzędu prawomocnych postanowień o pozbawieniu władzy rodzicielskiej do właściwego ośrodka adopcyjnego, prowadzącego wojewódzki bank danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie (art. 578 § 2 kpc), uprzejmie przedstawiam poniżej wyniki poczynionych w tym zakresie ustaleń.

Przepis art. 578 § 2 kpc zobowiązuje sądy opiekuńcze do przesyłania w/w postanowień w terminie 7 dni. Z analizy informacji uzyskanych przez Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji z 45 sądów okręgowych wynika, że od dnia 1 stycznia 2012 roku, tj od momentu wejścia w życie przepisu art. 578 § 2 kpc, praktyka sądów opiekuńczych w stosowaniu tej regulacji nie jest jednolita, nie tylko w skali kraju, lecz również na obszarze właściwości sądu okręgowego.

Część sądów przesyła w terminie 7 dni odpisy prawomocnych postanowień właściwym podmiotom w każdej sprawie, w której zapadło orzeczenie o pozbawieniu władzy rodzicielskiej, tzn. także w tych sprawach, w których sąd pozbawił z urzędu władzy tylko jednego rodzica, utrzymując władzę drugiego z rodziców, bądź uwzględnił wniosek jednego rodzica o pozbawienie władzy drugiego.

Część sądów nie dochowuje terminu określonego w art. 578 § 2 kpc, przy czym powody opóźnień są różnorodne.

W niektórych sądach przyczyną przekroczenia terminu określonego w art. 578 § 2 kpc było przesyłanie orzeczeń do innych podmiotów niż wskazane w tym przepisie, najczęściej do powiatowych centrów pomocy rodzinie albo placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których przebywali małoletni. Zauważyć należy, że część opóźnień wynikała z reorganizacji ośrodków adopcyjnych na danym terenie i niedysponowaniem przez sądy danymi adresowymi.

Przyczynami uchybień terminu były również okoliczności związane z okresem urlopowym w sądach, zakończeniem postępowania na etapie międzyinstancyjnym (uprawomocnienie się postanowienia o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie), przedłużającą się procedurą zwrotu akt po zakończeniu sprawy w II instancji, długotrwałą chorobą sędziego referenta lub pracownika sekretariatu powodującą trudności z terminowym wykonywaniem zadań przez osoby zastępujące, brak stosownego zarządzenia sędziego, nieterminowe przedstawienie akt sędziemu do uprawomocnienia, powiadomienie telefoniczne ośrodka adopcyjnego o treści postanowienia zamiast przesłania jego odpisu.

Ponadto przyczynami skutkującymi niedotrzymaniem w/w terminu, jak również nierealizowaniem przez sądy obowiązku z art. 578 § 2 kpc były:

- umieszczenie dziecka przez sąd w spokrewnionej rodzinie zastępczej,
- prawomocne pozbawienie władzy rodzicielskiej tylko jednego z rodziców,
- krótki czas od uprawomocnienia się postanowienia o pozbawieniu władzy rodzicielskiej do osiągnięcia przez dziecko pełnoletności,
- przekazywanie postępowania wykonawczego (Opm) właściwemu sądowi opiekuńczemu,
- toczące się postępowanie o ustanowienie opieki prawnej i opiekuna prawnego,
- wpływ wniosku o przysposobienie, rekomendowany przez ośrodek adopcyjny, w krótkim czasie od daty wydania postanowienia o pozbawieniu władzy rodzicielskiej,

- toczące się postępowanie o przysposobienie.

Uprzejmie informuję, iż prezesi sądów okręgowych w ramach wewnętrznego nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną podległych im sądów, zalecili wyeliminowanie nieprawidłowości związanych z wykonywaniem obowiązku z art. 578 § 2 kpc poprzez niezwłoczne podejmowanie czynności przez sędziego referenta i pracownika wydziału. Ponadto kwestie związane ze stosowaniem tego przepisu i konieczność ujednoczenia praktyki sądów rejonowych będą tematem szkoleń organizowanych przez sądy okręgowe.

W związku z niejednolitym stosowaniem przez sądy przepisu art. 578 § 2 kpc, uprzejmie informuję, że Minister Sprawiedliwości rozważy ujęcie tej problematyki w ramach sprawowanego zewnętrznego nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów powszechnych.

²
ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu
Wykonania Orzeczeń i Probacji

Monika Lewoc
sędzia